

KRŠĆANI PRED NACIZMOM I STALJINIZMOM

XAVIER DE MONTCLOS, *Les chrétiens face au nazisme et au stalinisme. L'épreuve totalitaire 1939—1945.* Paris, Plon, 1983, str. 304.

A. J. Matanić

Autor ovoga djela, inače profesor za suvremenu povijest na lionskom sveučilištu, direktor međusveučilišnog Centra za vjersku povijest i pisac više svezaka o društveno-religijskim predmetima, obradio je situacije i probleme koje su proživljavali kršćani — državljani zemalja nacističkog i staljinističkog režima u najtežim godinama, za vrijeme drugoga svjetskog rata. Radi se zapravo o životu katolika i njihove Crkve u Njemačkoj, Sovjetskom Savezu, Slovačkoj, Hrvatskoj, Norveškoj, Nizozemskoj, Belgiji, Francuskoj i Socijalnoj Republici Salò (Italija).

Poglavito su tu obrađene dotične povijesne činjenice i situacije, s posebnim naglaskom na probleme koje su iste stvarale i podržavale. Autor ne piše neposredno na temelju izvora već na temelju birane literature prema kojoj navodi pošteno izvore. Ratni režim u Hrvatskoj on nazivlje »katolički totalitarizam«. Analiziraju se pojedini problemi — osobito tzv. prisilna obraćenja i odnosi između građanskih i crkvenih vlasti — što autor nastoji jasno i, kako nam se čini, dosta objektivno prikazati. O »hrabrom« stavu ondašnjega nadbiskupa zagrebačkog msgra Stepinca autor veli na koncu da se znao snalaziti »u lojalizmu prema Državi i u oporbi prema najnepravednijim podhvratima režima« (str. 178—9).

PROLOŽAC

List župe sv. Mihovila u Prološcu

Dragi Džimbeg

Ima kojih petnaestak godina, odmah nakon pokoncilskog pokretanja i promicanja tiska u našoj Crkvi, pojavili su se, ovdje-ondje, i župski listovi. Bilo ih je i ima ih još i danas u svim krajevima naše domovine. Mislim da ih treba pozdraviti i preporučiti da se i dalje množe, pokreću i pastoralno afirmiraju. To je razlogom da se ovdje osvrćemo na skladno uređivanje i bogato opremljeni župni list *Proložac*, iz Prološca kod Imotskoga.

Proložac je ušao već u petu godinu. Pokrenut je 1982. Urednik mu je i pokretač vrlo aktivni prološki župnik fra Vinko Prlić i njegov župni pomoćnik fra Dinko Bošnjak. Kad je fra Vinko došao u Proložac, odmah se odlučio na izdavanje lista. Imao je za to dovoljno prakse, jer je kao župnik u Miljevcima kod Drniša, nekoliko godina prije, pokrenuo i uređivao vrlo zapažen župski list *Miljevci*. Radno iskustvo, zanos i pastoralnu svrhovitost prenio je iz *Miljevaca* u *Proložac*.

I doista, *Proložac* je izvrstan informativno-pastoralni list. Prije svega funkcionalan, koristan, ali i zanimljiv, aktualan i poučan. Znam da sve župe, barem u splitskoj nadbiskupiji, nisu u materijalnoj mogućnosti da izdaju takav list, ali bih im ipak *Proložac* stavio za primjer i poticaj, da se, tamo gdje je moguće i kako je moguće, oko toga nastoji i slično *Prološcu* pokrene vlastiti župni list.

Profil *Proložca* određen je njegovom informativno-pastoralnom namjenom. Uz važnije događaje i obavijesti u župi, nadbiskupiji, franjevačkoj provinciji, zatim našoj domovinskoj i općoj Crkvi, *Proložac* obraduje i širu religioznu, zatim opću duhovnu, kulturnu i krajevno-povijesnu tematiku. Izlazi povremeno, 2 do tri puta godišnje, uzdržava se dobrovoljnim prilozima. Uvijek je bogato ilustriran i vrlo stručno, sadržajno i tehnički, uređivan.

Prilozi su redovito kratki i zanimljivi. Redaju se male rasprave, prikazi i obavijesti, prozni i poetski tekstovi, ilustracije i simboli, poruke i popisi, prikazi raznih događaja i slavlja, povijesni i literarni prilozi, vjerski sadržaji, duhovno, literarno i povijesno štivo.

Suradnici su brojni i različiti, od vjeronaučne mladeži i župljana, do istaknutih kulturnih radnika i pastoralnih djelatnika. Župnik je, naravno, najvažniji. Jer, župni list prati život u župi: rođenja i umiranja, poruke i zahvale, poticaje i ohrabrenja. Ima i narodnog blaga, duhovne pouke i praktične mudrosti. Svaki broj *Proložca* stakan je od prološkog života, vjerskih pouka i zbivanja, crkvenih i, šire, duhovnih kretanja. Sa svojim prilozima i ilustracijama slični na živj mozaik prološke i pomalo naše narodne, u prvom redu religiozne stvarnosti. Produžena je župnikova pouka i poruka u prološkim kućama i srcima.

Preporučujemo ovaj list ne samo našim Proložanima nego i drugima. Posebno ga stavljamo za poticaj i primjer župama i župnicima, odnosno, vjernicima, starijima i mladima, jer je svima pristupačan, zanimljiv i koristan.

NOVE KNJIGE

Imre Boba: NOVI POGLED NA POVIJEST MORAVIE. Rasprava o poslanju i djelovanju slavenskih apostola sv. Ćirila i Metoda u hrvatskim krajevima. Zanimljivi znanstveni rezultati vašingtonskog profesora. Preveo don Ante Miličić. Izdavač Crkva u svijetu, biblioteka »Radovi«, knjiga II, Split, 1986. Cijena 1.500 din. Narudžbe: Crkva u svijetu, Zrinsko-frankopanska 14, 58000 Split.

Josemaria Escriva de Balaguer: GOSPINA KRUNICA: Razmišljanja o otajstvima popraćena ilustracijama. Izdavač Crkva u svijetu, Split, 1986. Cijena 400 din. Narudžbe Crkva u svijetu, Zrinsko-frankopanska 14, 58000 Split.

German Rovira (priredio): GOSPINA UKAZANJA I PORUKE. Biblijsko-teološko obrazloženje i kriteriji njihove istinitosti. Izdavač Crkva u svijetu i Sveta Baština, Split—Duvno, 1986. Cijena 1000 din. Narudžbe: Crkva u svijetu, Split, ili: Sveta Baština, Kovačevićeva 37, 80024 Duvno.

Juraj Božidar Marušić: ZNATIŽELJNI KALIMERO I FILOZOF KANTAKVINAC (*Non multa, sed multum*), Split, 1985. Teodicejski o prvom retku *Geneze*. Džepna preklopnica. Cijena 50 din. Narudžbe: Juraj B. Marušić, Zrinsko-frankopanska 14, 58000 Split.

SAMOSTAN MALE BRAĆE U DUBROVNIKU. Zbornik radova u povodu 750. obljetnice Male braće u Dubrovniku. Izd. Kršćanska sadašnjost i Samostan Male braće u Dubrovniku, 1985. Monumentalno djelo. Cijena 13.000 din. Narudžbe: KS, Marulićev trg 14, 41000 Zagreb; ili: Samostan Male braće, Placa 2, 50000 Dubrovnik.

Celestin Tomić: PRISTUP BIBLIJI. Opći uvod u Sv. pismo. Provincijalat franjevaca konventualaca, Zagreb, 1986. Priručnik, vrlo informativno djelo. Narudžbe: Veritas, Pavleka Miškine 31, 41000 Zagreb.